

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

КРИВОРІЗЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

**ФАКУЛЬТЕТ № 2
(ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПРАВА ТА
ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ)**

**КАФЕДРА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН
ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Галузь знань 26 Цивільна безпека
Спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Правоохоронна діяльність»
Шифр за ОПП: ОК 9

Мова навчання: українська

Кривий Ріг 2024

Розробник:

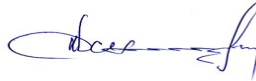
ЗОЗУЛЯ Євген,

професор кафедри державно-правових дисциплін та безпеки життєдіяльності
факультету № 2, д.ю.н., професор

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри державно-
правових дисциплін та безпеки життєдіяльності факультету №2 ДонДУВС

Протокол №3 від «10» жовтня 2024 року

Т.в.о. завідувача кафедри

Руслан МИХАЙЛОВ

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Правоохоронна діяльність»

Гарант

Тимур ЛОСКУТОВ

10 жовтня 2024 року

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Мова навчання:	українська	
Статус навчальної дисципліни:	обов'язкова	
Кількість кредитів:	4	
Загальна кількість годин:	120	
Модулів:	1	
Змістових модулів:	1	
Рік підготовки:	1-й	1-й
Семестр:	2-й	2-й
Лекції:	20 годин	6 годин
Семінарські:	20 годин	6 годин
Практичні:	-	-
Самостійна робота:	50 годин	78 годин
Індивідуальні завдання (курсова робота):	не передбачено	
Підсумковий семестровий контроль:	залік	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:	1:3	1:6.5

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Підготовка висококваліфікованих фахівців та фахівчинь правоохоронної діяльності для реалізації завдань у сфері забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку тощо.

Завдання: вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду розбудови державності та законотворчості на всіх її історичних етапах; розкриття історичних закономірностей обґрунтування різноманітних концептів права та держави в Україні та зарубіжних країн; визначення основоположних політико-правових категорій та понять курсу. Формування у здобувачів/здобувачок вищої освіти здатності зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни.

Пререквізити навчальної дисципліни: «Теорія держави та права».

Постреквізити навчальної дисципліни: «Конституційне право», «Судові та правоохоронні органи України».

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання			
	PH 1 (шифр програмног о результату з ОПП)	PH 13	PH 10	PH 11
Формування загальних знань про закономірності та особливості державно-правового розвитку України та зарубіжного досвіду розбудови державності та законотворчості на всіх її історичних етапах	+	+	+	+
Формування знань про закономірності та характерні особливості історичного розвитку систем органів державної влади, центрального й місцевого управління, суду, правоохоронних органів в Україні та зарубіжних країнах		+	+	+
Формування знань щодо джерел, кодифікації, еволюції галузей права України та основних галузей права зарубіжних країн	+		+	+
Уміння використовувати історичний досвід українського та зарубіжного державо- і правотворення в практичній діяльності		+	+	+
Формування національної свідомості, патріотичних переконань та морально-етичних цінностей; високого рівня професійної правосвідомості та правової культури			+	+

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п/с	лаб	інд	ср		л	п/с	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Історія держави і права													
Тема 1. Держава та право давньосхідних рабовласницьких держав.	9	2	2	-	-	5	9	-	-	-	-	9	
Тема 2. Держава та право доби феодалізму.	9	2	2	-	-	5	9	-	-	2	-	7	
Тема 3. Виникнення та розвиток буржуазної держави та права в США.	9	2	2	-	-	5	9	-	-	-	-	9	
Тема 4. Виникнення та розвиток буржуазної держави та права у Франції.	9	2	2	-	-	5	9	-	-	-	-	9	
Тема 5. Держава та право західноєвропейських країн в ХХ – на початку ХХІ століть.	9	2	2	-	-	5	9	2	-	-	-	7	
Тема 6. Держава та право Київської Русі та Галицько-Волинської держави (кінець VIII ст. – друга половина XIV).	9	2	2	-	-	5	9	-	-	-	-	9	
Тема 7. Українська гетьманська держава: державний лад, суспільний устрій і право (друга половина XVII - XVIII ст.).	9	2	2	-	-	5	9	-	-	-	-	9	
Тема 8. Держава і право України в період національно-визвольних змагань і відродження української державності (1917 – 1921 рр.).	9	2	2	-	-	5	9	-	2	-	-	7	

Тема 9. Радянська державність і право в Україні 20-30-х років ХХ ст. Державність і право в західноукраїнських землях: між двома світовими війнами.	9	2	2	-	-	5	9	2	-	-	-	7
Тема 10. Держава та право незалежної України (1991 - до сьогоднішнього дня). <i>Модульна контрольна робота 1*.</i>	9	2	2	-	-	5	9	2	2	-	-	5
Усього годин	90	20	20	-	-	50	90	6	6			78

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Держава та право Давньосхідних рабовласницьких держав.

Державний та суспільний лад Єгипту та Вавилону. Характеристика права Єгипту та Вавилону. Закони Хаммурапі. Державний та суспільний лад Індії та Китаю. Характеристика права Індії та Китаю. Закони Ману.

Тема 2. Держава та право до доби феодалізму.

Ранньофеодальна держава та право. Загальна характеристика феодальної держави та права. Державний лад франкської держави. Реформа Карла Мартелла. Суспільний лад. Право франкської держави. Салічна правда. Державно-правовий розвиток ранньофеодальної Франції. Державно-правовий розвиток ранньофеодальної Англії. Державно-правовий розвиток ранньофеодальної Німеччини. Державно-правовий розвиток Візантійської імперії. Кодифікація римського права у VI ст.

Тема 3. Виникнення та розвиток буржуазної держави та права в США.

Виникнення та розвиток буржуазної держави та права в США. Причини буржуазної революції в США: соціально-економічні, політичні. Початок війни за незалежність. I та II Континентальні Конгреси. Прийняття «Декларації незалежності Сполучених Штатів». «Статті конфедерації» 1781 р. – перша конституція США. Версальський мирний договір 1783 р. Конституція США 1787 р. Біль про права 1789 р. Формування та зростання соціально-економічного та політичного протистояння Півдня та Півночі США.

Громадянська війна 1861-1865 рр. в США та її політичні наслідки. «Реконструкція Півдня». Формування двопартійної системи в США. Право США: джерела права, цивільне право, кримінальне право.

Тема 4. Виникнення та розвиток буржуазної держави та права у Франції.

Виникнення та розвиток буржуазної держави та права у Франції. Причини буржуазної революції у Франції. Основні етапи революції у Франції. «Декларація прав людини та громадянина» 1789 р. Конституція 1791 р. ліквідація королівської влади. Проголошення республіки. Якобінська диктатура. Конституція 1793 р. Термідоріанський переворот, Директорія та Конституція 1795 р. Період Консульства та Конституція 1799 р. Встановлення, розвиток та падіння I імперії. Реставрація Бурбонів. Хартія 1814 р. Революція 1830 р. Конституція 1830 р. Революція 1848. р. Встановлення Другої республіки. Конституція 1848 р. Державний переворот 1851 р. Конституція 1852 р. та проголошення II імперії. Державно-правова характеристика Паризької комуни 1871 р. Встановлення Третьої республіки та конституційні акти 1875 р. Право Франції: джерела права, цивільне право. Кодекс 1804 р., кримінальне право. Кодекс 1810 р.

Тема 5. Держава та право західноєвропейських країн в ХХ – на початку ХХІ століть.

Держава та право західноєвропейських країн в ХХ – на початку ХХІ століть. Державно-правовий розвиток Франції з початку ХХ ст. до початку 20-х років ХХ ст. Розвиток політичного режиму Третьої республіки у Франції у міжвоєнний період. Падіння Третьої республіки. Державно-правовий розвиток конституційної монархії у міжвоєнний період та під час Другої світової війни. Оформлення двопартійної політичної системи Великобританії. Право Франції: джерела права, цивільне право, кримінальне право. Право Великобританії: джерела права, цивільне право, кримінальне право. Політико-правові наслідки листопадової революції 1918 р. Державний лад Веймарської республіки та Конституція 1919 р. Політико-правові аспекти приходу нацистів до влади. Зміни у Конституції 1919 р. Державний лад Третього рейху. Репресивно-каральна система нацистської Німеччини. Право Німеччини: джерела права, цивільне право, кримінальне право. Політичні та соціальні аспекти встановлення фашистської диктатури в Італії. Державний лад фашистської Італії. Корпоративна держава. Загальна характеристика права Італії.

Встановлення Четвертої республіки у Франції. Конституція 1946 р. Криза Четвертої республіки. Перегляд Конституції 1946 р. Встановлення П'ятої республіки. Конституція 1958 р. Розвиток П'ятої республіки з 70-х років ХХ ст. Державно-правовий розвиток Великобританії: державно-правовий розвиток конституційної монархії та державних органів Великобританії, внутрішня та зовнішня політика Великобританії у другій половині ХХ ст. – на початку ХХІ ст. Право Франції: джерела права; цивільне право; кримінальне право. Право Великобританії: джерела права; цивільне право; кримінальне право.

Післявоєнний устрій Німеччини. Окупаційний режим на території Німеччини. Утворення ФРН та НДР. Конституція ФРН 1949 р. Державно-правовий розвиток ФРН у 50-80-ті роки ХХ ст. Об'єднання ФРН та НДН. Розвиток єдиної Німеччини.

Тема № 6. Держава та право Київської Русі та Галицько-Волинської держави (кінець VIII ст. – друга половина XIV).

Походження слов'ян. Племена антів, їх суспільний лад. Теорії походження давньоруської держави. Формування і розвиток Київської держави. Суспільний лад Київської Русі. Адміністративно-державний устрій Київської Русі: центральне управління, управління територіями.

Судова система Київської держави. Право Київської Русі. Джерела давньоруського права. «Руська правда» – джерело історії та правової системи Київської Русі. Редакції «Руської правди». Особливості правової системи Київської Русі та її значення.

Утворення Галицько-Волинського князівства. Суспільний устрій. Характер феодалізму. Земельна аристократія. Середньозаможні та дрібні бояри. Духовенство. Галицька митрополія. Міське населення. Феодально залежні селяни. Смерди. Холопи.

Державний лад Галицько-Волинської держави. Адміністративне управління територіями князівства.

Право Галицько-Волинської держави. Джерела права. Звичаї. «Руська Правда». Князівські грамоти. Міжкнязівські договори. Галицько-Волинський літопис. Магдебурзьке право. Волоське право. Правові пам'ятки, Галицько-Волинської держави. Особливості правової системи.

Тема № 7. Українська гетьманська держава: державний лад, суспільний устрій і право (друга половина XVII - XVIII ст.).

Державний устрій Гетьманщини. Адміністративно - територіальний поділ. Центральні органи влади і управління. Гетьман. Генеральна військова рада. Старшинська рада. Генеральна військова канцелярія. Органи місцевого управління та влади.

Суспільний устрій Гетьманщини правове становище тогочасних верств населення. Становий устрій. Знатне військово товариство. Українська шляхта. Козаки. Міське населення. Духовенство. Селяни. Гетьманські універсали 1760 та 1763 рр. про заборону переходу селян. Указ Катерини II 1783 р. про остаточне закріпачення українського селянства.

Правова система України – Гетьманщини. Звичаєве право. Церковне (канонічне) звичаєве право. Литовські статuti 1529, 1566 і 1588 рр. Збірники Магдебурзького права. Акти міждержавного рівня (гетьманські договірні статті). Конституція Пилипа Орлика 1710 р.

Судова система та судовий процес в Україні - Гетьманщині. Етапи становлення судової системи. Вищі суди. Місцеві суди. Судова реформа 1760-1763 рр. Судовий процес.

Тема № 8. Держава і право України в період національно-визвольних змагань і відродження української державності (1917 – 1921 рр.).

Суспільно-політичний лад і право в добу Центральної Ради. Лютнева революція в Росії. Повалення самодержавства і утворення Тимчасового уряду. Боротьба за національно - державне відродження України. Утворення Української Центральної Ради (УЦР) та еволюція її юридичного статусу. Всеукраїнський національний конгрес 5-7 квітня 1917 р. Комітет УЦР (Мала рада). Утворення місцевих українських рад.

I універсал УЦР від 10 червня 1917 р. Утворення Генерального секретаріату. II універсал УЦР від 3 липня 1917 р. Статут вищого управління України від 29 липня 1917 р. Тимчасова інструкція Генеральному секретаріату Тимчасового уряду від 4 серпня 1917 р.

III універсал УЦР від 7 листопада 1917 р. і проголошення УНР. Правове становище УЦР, Малої ради та Генерального секретаріату. Організація місцевої влади. Комісари УЦР. Судові органи. Органи охорони правопорядку і державної безпеки. Військове будівництво.

IV універсал УЦР від 9 січня 1918 р. Проголошення самостійності і незалежності УНР. Створення Ради народних міністрів. Окупація України австро-німецькими військами. Останні дні УЦР й повчальні уроки.

Законодавча діяльність УЦР. Закон про порядок видання нових законів від 25 листопада 1917 р. Закони в галузі державного будівництва. Правове забезпечення економічного будівництва. Соціальне законодавство. Нормативні акти з кримінального права. Конституція УНР, її зміст і значення.

Українська держава за Гетьманату П. Скоропадського. Переворот П. Скоропадського 29 квітня 1918 р. та його юридичне закріплення («Грамота до всього українського народу» та Закони про тимчасовий державний устрій від 29 квітня 1918 р.). Внутрішня і зовнішня політика гетьмана.

Організація державної влади. Форма державного правління. Гетьман, його повноваження. Рада міністрів. Міністерства. Фінансова рада. Місцеві органи. Розпуск земельних комітетів УЦР. Губернські і повітові старости. Судові реформи. Військове будівництво. Організація козацтва. Закон про державну варту від 18 травня 1918 р.

Законодавча процедура. Особливості дії нормативних актів часів царизму, Тимчасового уряду та УНР на території Української Держави. Правові основи процесу законотворчості. Законодавчі акти з окремих галузей права. Каральна спрямованість кримінального права. Порушення прав і свобод особи.

«Грамота до всіх українських громадян» від 14 листопада 1918 р. Зміна політичного курсу. Падіння гетьманату.

Держава і право України в період Директорії УНР. Українська держава часів Директорії. Створення Директорії та її політико - правова платформа. Декларація Директорії від 26 грудня 1918 р. Відновлення УНР. Рада народних міністрів. Місцеві органи влади. Судові органи. Трудовий принцип розбудови

держави. Конгрес трудового народу України 23-28 січня 1919 р. Реорганізація Директорії, її взаємовідносини з урядом.

Акт злуки УНР та ЗУНР, його правове оформлення та юридичні наслідки. Оголошення війни радянській Росії. Зміни у складі Директорії. Варшавський договір від 21 квітня 1920 р. та його політико - правова оцінка. Всеукраїнська національна рада. Незреалізовані проекти конституцій УНР. Закони від 12 листопада 1920 р. «Про тимчасове верховне управління та порядок законодавства в УНР» та «Про Державну Народну Раду». Ризький мирний договір 1921 р., його політико-правові наслідки для України. Державний центр УНР в еміграції та його політико-правова платформа.

ЗУНР: формування держави та джерела права. Розпад Австро-Угорщини. Проголошення ЗУНР. Державний лад. Вищі органи влади й управління. Українська національна рада. Місцева влада та управління. Повітові комісари. Громадські (сільські і містечкові) комісари. Повітові національні ради. Судова система та інші правоохоронні органи. Збройні сили.

Об'єднання УНР і ЗУНР в єдиній соборній Українській державі. Соціально-політичні та економічні перетворення у ЗУНР. Конституційне законодавство. Закони «Про про уживання української мови...» від 15 лютого 1919 р., «Про громадянство та правовий статус чужинців» від 8 квітня 1919 р., «Про земельну реформу» від 14-15 квітня 1919 р. Польсько - українська війна. Проголошення президента диктатором ЗУНР і створення Колегії уповноважених.

Визнання Радою послів Антанти за Польщею права на окупацію Східної Галичини. Еміграційний уряд ЗУНР. Проект основ державного устрою Галицької Республіки 1921 р. Рішення Ради послів від 14 березня 1923 р. про анексію Східної Галичини Польщею. Причини падіння ЗУНР.

Тема № 9. Радянська державність і право в Україні 20-30-х років ХХ ст. Державність і право в західноукраїнських землях: між двома світовими війнами.

Формування радянської державності в Україні (1917 – 1920 рр.). Жовтневий переворот 1917 р. у Петрограді. Перший всеукраїнський з'їзд рад та юридична сила його рішень. Окупація України радянськими військами. Проголошення Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР). Встановлення воєнно-більшовицької партійної диктатури.

Центральні органи влади та їх еволюція. Місцеві ради. Надзвичайні органи радянської влади. Державні утворення радянського типу на території України.

Органи управління народним господарством. Воєнний комунізм, його юридичне оформлення. Судова система. Народні суди. Революційні трибунали. Верховний касаційний суд. Всеукраїнська і місцеві надзвичайні комісії. Позасудові репресії. Організація радянської міліції. Будівництво радянських збройних сил. Джерела радянського права. Перші декрети в галузі цивільного, сімейного, трудового, земельного, кримінального права. Декрети про

націоналізацію власності, правове регулювання розподілу. Конституція УСРР. Початок кодифікації законодавства.

Соціалістична державність і право в Україні (1921 – 1929 рр.). Передумови та характерні особливості першої кодифікації. Посилення ролі загальносоюзного законодавчого регулювання. Характеристика права. Особливості радянського законодавства. Конституційне право. Зміни і доповнення до Конституції УСРР у 1925 р. Конституція УСРР 1929 р. Позбавлення та обмеження виборчих прав. Цивільне право. Цивільний кодекс 1922 р. Сімейне право. Кодекс законів про родину, опіку, шлюб і про акти громадянського стану 1926 р. Трудове право. Кодекс законів про працю 1922 р. Земельне право. Земельний кодекс 1922 р. і зміни до нього 1927, 1929 рр. Кодекс законів про народну освіту 1922 р. Адміністративний кодекс 1927 р. Кримінальне право. Кримінальні кодекси 1922 і 1927 рр. Процесуальне право. Виправно-трудова право. Виправно-трудова кодекс 1925 р.

Правова система в Україні в 30-х рр. ХХ. Внутрішнє становище УСРР на початку 20-х рр. Банкрутство більшовицької економічної політики. Законодавче закріплення нової економічної політики. Українізація, її правова основа.

Державний лад. Передумови утворення і юридичне оформлення СРСР. Зміни в структурі органів влади і управління. Вищі органи влади і управління УСРР. Всеукраїнський з'їзд рад. Всеукраїнський центральний виконавчий комітет (ВУЦВК). Президія ВУЦВК. Місцеві органи влади і управління. Адміністративно - територіальна реформа. Судова система та інші правоохоронні органи. Деформації юридичного та фактичного статусу України в складі СРСР.

Державний лад. Центральні органи влади і управління. Всеукраїнський з'їзд рад (з 1935 р. - з'їзд рад УРСР). Всеукраїнський центральний виконавчий комітет (з 1935 р. - Центральний виконавчий комітет УСРР). Президія ВУЦВК (ЦВК УРСР). Верховна рада УРСР. Рада народних комісарів. Місцеві органи влади. Перебудова роботи сільських рад як органів боротьби за суцільну колективізацію та «ліквідацію куркульства як класу» та її правова база. Черговий етап адміністративно - територіальної реформи, її вплив на зміну системи місцевих органів державної влади. Централізація правоохоронної системи. Посилення ролі позасудових репресивних органів.

Правова система та її характерні риси. Конституційне право. Цивільне право. Трудове право. Колгоспне і земельне право. Кримінальне право. Кримінально-процесуальне законодавство.

Державність і право в західноукраїнських землях: між двома світовими війнами. Державна політика Польщі щодо України. Місцева влада. Державне управління: загальна адміністрація, спеціальна адміністрація на українських землях. Державний лад Буковини. Становлення фашистського режиму генерала Й. Антонеску. Державний лад Закарпатської України. Проголошення 15 березня 1939 року незалежності Карпатської України. Боротьба Карпатської України проти угорської агресії. Втрата незалежності Карпатської України.

Тема № 10. Держава та право незалежної України (1991 - до сьогодні).

Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. Всеукраїнський референдум та вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Розпад СРСР. Угода про утворення СНД. Запровадження атрибутів державності. Конституційний договір 8 червня 1995 р. Прийняття Конституції України 28 червня 1996 р. Структура, основні положення і значення Основного Закону держави.

Конституційна форма правління, державного устрою та політичного режиму України. Територіальний устрій. Основи виборчої системи України. Референдум. Правовий статус народних депутатів.

Верховна Рада України. Президент України. Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади. Місцеві державні адміністрації. Місцеве самоврядування. Прокуратура. Конституційний Суд України.

Гуманізація правових відносин в Україні. Реформування усіх галузей права. Цивільне законодавство. Правова регламентація майнових відносин в умовах становлення ринкової економіки. Правові основи підприємницької діяльності. Зміни в трудовому законодавстві. Аграрне законодавство. Істотні зміни в кримінальному та кримінально-процесуальному законодавстві. Проблеми і прорахунки в державно-правовому будівництві.

Революція Гідності 2013-2014 рр. – наймасштабніша подія в новітній історії України. Реформа децентралізації влади. Зміни до Конституції, які закріплюють курс України на членство в Європейському Союзі та НАТО. Адміністративно-територіальна і судова реформи в Україні. Збройна агресія російської федерації проти України.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1. Методи навчання

Під час проведення навчальних занять можуть застосовуватися такі методи:

- словесні методи навчання;
- наочні методи навчання;
- практичні методи навчання;
- проблемно-пошукові методи навчання;
- активні методи навчання.

5.2. Порядок оцінювання результатів навчання

5.2.1. Поточне оцінювання знань Здобувачів на денній та заочній формах здобуття вищої освіти в Університеті здійснюється за 4-бальною системою, де 5

балів відповідає оцінці «відмінно», 4 бали відповідає оцінці «добре», 3 бали відповідає оцінці «задовільно», 0 балів відповідає оцінці «незадовільно».

5.2.2. Підсумкове/семестрове оцінювання знань Здобувачів за результатами вивчення освітніх компонент на денній та заочній формах здобуття вищої освіти в Університеті здійснюється за 100-бальною уніфікованою системою, яка поширюється на всі навчальні дисципліни незалежно від обсягу та тривалості викладання. Розподіл балів за формами організації освітнього процесу наведений в таблиці (див. Таблицю 1).

Таблиця 1. Розподіл балів за формами організації освітнього процесу.

Денна форма	Заочна форма
Аудиторна робота – 40 балів	Аудиторна робота – 20 балів
Самостійна робота – 20 балів	Самостійна робота – 40 балів
Залік – 40 балів	Залік – 40 балів
Усього за навчальну дисципліну – 100 балів	Усього за навчальну дисципліну – 100 балів

5.2.3. Для денної форми навчання поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях) визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

Коефіцієнт максимально можливого балу за аудиторну роботу, який для денної форми навчання складає 8, визначається шляхом ділення максимального балу за аудиторну роботу на максимально можливу оцінку (40/5=8).

Розподіл 20 балів за самостійну роботу визначається рішенням кафедри з урахуванням змісту запропонованих у методичних рекомендаціях завдань на її виконання.

5.2.4. Для заочної форми навчання поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях) визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

Коефіцієнт максимально можливого балу за аудиторну роботу, який для заочної форми навчання складає 4, визначається шляхом ділення

максимального балу за аудиторну роботу на максимально можливу оцінку (20/5=4).

Розподіл 40 балів за самостійну роботу визначається рішенням кафедри з урахуванням змісту запропонованих у методичних рекомендаціях завдань на її виконання.

5.2.5. Підсумковий контроль – залік складається Здобувачами в обов'язковому порядку.

– 36-40 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

– 28-35 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

– 20-27 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

– 0-19 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському занятті слід врахувати певні рівні знань:

1. Теоретична відповідь

- оцінка 5 «відмінно» – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

- оцінка 4 «добре» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний/здатна його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

- оцінка 3 «задовільно» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

- оцінка 0 «незадовільно» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

2. Тест: правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.

3. Реферативне повідомлення – оцінюється в 5 балів:

- 1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;
 - 1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);

- 1 бал - теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;

- 2 бали - грамотна і аргументована презентація реферату.

Кожну оцінку викладач повинен аргументовано мотивувати.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок.
82–89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.
75–81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок.
67–74	Задовільно	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків.
60–66		E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
35–59	Незадовільно	FX	Кредит не зараховано. Здобувач освітнього рівня «Бакалавр»у надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1-34		F	Кредит не зараховано. Здобувач освітнього рівня «Бакалавр» повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля).

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Бостан Л.М., Бостан С.К. Історія держави і права зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 730 с.
2. Історія держави і права зарубіжних країн : підручник / [авт. кол.: О. М. Бандурка, О. М. Головка, І. А. Логвиненко та ін.], за заг. ред. О. М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. унт внутр. справ. 2-ге вид., допов. та змін. Харків : ХНУВС, 2021. 596 с.
3. Історія держави і права зарубіжних країн. Курс лекцій / В.М. Щербатюк (кер. авт. кол.), Ю.В. Сокур (відп. секр.), Є.С. Дурнов, О.А. Житков, Ю.В. Кривицький та ін.; за ред. В.М. Щербатюка; навчальне видання. К.: Видавництво «Фенікс», 2021. 536 с.
4. Історія держави і права зарубіжних країн: підручник. За редакцією Л. М. Маймескулова. Право, 2013. 520 с.
5. Історія держави та права (схеми та таблиці): навчальний посібник / О. В. Шкуратенко (кер. авт. кол.), Н. О. Дорошук (наук. ред) та ін. Київ: «Видавництво Людмила», 2021. 287 с.
6. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник [для курсантів і студентів усіх форм навчання] / за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента Л.М. Князькової, канд. філософ. наук О.С. Туренка; Донецький юридичний інститут ЛДУВС. Донецьк: «Цифрова типографія», 2011. 314 с
7. Макарчук В. Загальна історія держави і права зарубіжних країн. К.: Атіка, 2019. 624 с.
8. Трофанчук Г.І. Історія держави і права зарубіжних країн: навч. посібник. К.: Юрінком Інтер, 2019. 448 с.
9. Шевченко О. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2018. 336 с.
10. Єрмолаєв В.М. Історія держави і права України: підручник. Харків: Право, 2021. 472 с.
11. Історія держави і права України [Текст] : підручник / [Бандурка О. М. та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2019. 447 с.
12. Історія держави і права України. Курс лекцій / В.М. Щербатюк (кер. автор. кол.). П.П. Захарченко, О.В. Кузьминець та ін. Київ: Видавництво «Фенікс», 2018. 496 с.
13. Історія держави і права України [Текст] : акад. курс : підручник / проф. Б. Й. Тищик, проф. І. Й. Бойко ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Київ: Ін Юре, 2015. 807 с.

Додаткові

1. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн та римське право: навчально-методичні матеріали. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2021. 108 с.

2. Грубінко А. Історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 392 с.
3. Історія держави і права зарубіжних країн: дефініції, схеми, таблиці: навч. посіб. / В. Д. Яремчук ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 243 с.
4. Історія держави і права зарубіжних країн. Новітній час (1918 р. - початок ХХІ ст.): навч. посібник. / Борис Тищик, Ольга Липитчук, Андрій Кольбенко. Світ, 2016. 720 с.
5. Історія держави і права зарубіжних країн: навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерц. акад. ; [уклад. Вдовичин І. Я.]. Львів : Вид-во Львів. комерц.акад., 2015. 591 с.
6. Історія держави і права зарубіжних країн: навч. посіб. / упоряд.: І.В.Тетарчук, Т.Є.Дяків. Київ: ЦУЛ. 2015. 172 с.
7. Історія держави і права зарубіжних країн. Довідник / за ред. канд. юрид. наук, доц. каф. історії права та держави юрид. ф-ту Київ. Нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка Ю. В. Цветкової. Київ : Інтерсервіс, 2018. 98 с.
8. Історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник / Джужа О.М., Третьякова Т.А., Калиновський В.С., Анатольєва О.І. та ін. К.: НАВС, 2012. 376 с.
9. Історія держави і права зарубіжних країн (схеми, таблиці, коментарі і термінологічний словник) / Кузьминець О.В., Дурнов Є.С., Сокур Ю.В. К., 2012. 156 с.
10. Калганова О.А. Історія держави і права зарубіжних країн (у визначеннях і схемах): Навч. посіб. Ірпінь: Нац. ун-т ДПС України, 2014. 104 с.
11. Макарчук В. С. Римське приватне право: навч. посібник.2-е вид., допов. Київ: Атіка; Харків: Право, 2015. 256 с.
12. Ригіна О. Історія держави і права Сполучених Штатів Америки: Новітній час (1914-2008 рр.): Курс лекцій. Дрогобич: Вид-во «Коло», 2011. 325 с.
13. Талдикін О. Держава і право Стародавнього Сходу. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. 136 с.
14. Тихоненков Д. А. Історія держави і права зарубіжних країн. Відповіді на екзаменаційні питання : навч. посіб. Харків : Право, 2020. 248 с.
15. Тищик Б.Й. Історія держави і права зарубіжних країн. Новий час (XVII – 1918 р.): навч. посібник. Л: Світ, 2013. 752 с.
16. Історія держави і права зарубіжних країн. Новітній час (1918 р. - початок ХХІ ст.) [Текст] : [навч. посіб.] / [Б. Й. Тищик та ін.]. Львів : Світ, 2016. 718 с.
17. Тищик Б. Й. Велика Британія: історія державності і права (V - початок ХХІ ст.) [Текст] : [навч. посіб.] / Б. Й. Тищик. Львів : Світ, 2017. 351 с.
18. Тищик Б. Історія держави і права Сполучених Штатів Америки (XVIIIст. - 1918 р.): тексти лекцій. Л.:ЛНУ, 2008. 157 с.
19. Тищик Б. Історія держави і права Франції (1789–1918 рр.): навчальний посібник. Дрогобич: Вид-во «КОЛО», 2008. 139 с.

20. Тищик Б.И. Італія: історія держави і права. (V – поч. XXI ст.). – Навч. посібник. Л: Світ, 2015.
21. Тищик Б.Й. Німеччина: історія державності і права (IX ст. початок XXI ст.). Львів: Тріада плюс, 2011. 392 с.
22. Тищик Б.Й. Польща: історія державності і права (X ст. початок XXI ст.). Львів: Світ, 2012. 512 с.
23. Харитонов Є. О. Основи римського приватного права: посіб. для аудитор. і самот. вивч. курсу. Одеса: Вид. Букаєв В. В., 2016. 396 с.
24. Хома П. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2015. 480 с.
25. Чернявська Т. І. Історія держави та права зарубіжних країн [Текст]: навч. посібник (практикум) / Т. І. Чернявська, Г. О. Фрейман. К.: Кондор, 2015. 400 с.
26. Шевченко О. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2018. 336 с.
27. Шевченко А. Є. Історія держави і права України: навч.-метод. посібник / А. Є. Шевченко, С. В. Кудін. Вінниця: ТОВ «Твори», 2020. 688 с
28. Історія держави і права України [Текст] : навч. посіб. / Маложон О. І.; Міжнар. акад. фундам. основ буття, Міжнар. фонд акад. П. П. Михайленка. Київ : Аванпост-прим, 2014. 183 с.
29. Історія держави і права України [Текст] : підручник / О. І. Нелін. Київ : Київський університет, 2016. 717 с.
30. Історія держави і права України [Текст] : [навч. посіб.] / І. А. Демешко. Дніпропетровськ : Адверта, 2015. 209 с.
31. Історія України і її державності: осучаснений погляд [Текст] : навч. посіб. / Микола Михайлуца, Олена Шипотілова ; Одес. нац. мор. ун-т, Навч.-наук. мор. гуманітар. ін-т. Херсон : Олді-плюс, 2018. 173 с.
32. Історія держави і права України [Текст] : курс лекцій / [В. М. Щербатюк та ін.] ; за ред. д-ра іст. наук, проф. В. М. Щербатюка ; Нац. акад. внутр. справ. Київ : Фенікс, 2018. 495 с.
33. Історія держави та права України [Текст] : навч.-метод. посіб. для курсантів та студентів ден. форми навчання / В. М. Пекарчук, В. С. Олійник ; Акад. Держ. пенітенціар. служби. Чернігів : Акад. ДПтС, 2018. 151 с.
34. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи і семінарських занять з навчальної дисципліни «Історія держави і права України» [Текст] : відповідно до вимог ECTS: галузь знань 0304 «Право», освіт.-кваліфікац. рівень «Бакалавр», напрям підгот. 6.030401 «Правознавство» для студентів I курсу / Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого» ; [уклад.: В. Д. Гончаренко та ін.]. Харків : [б. в.], 2012. 72 с.
35. Історія держави і права України [Текст] : посіб. для підгот. до іспитів / В. І. Орленко, В. В. Орленко. Вид. 5-е, стер. Київ : Паливода А. В. [вид.], 2013. 162 с.
36. Історія держави і права України [Текст] : посіб. для підгот. до іспиту / Д. А. Шигаль. Харків : Право, 2017. 249 с.

37. Історія держави і права України: практикум [Текст] : навч. посіб. для курсантів, студентів, слухачів ВНЗ МВС України / М. Ю. Бурдін [та ін.] ; [за ред. М. Ю. Бурдіна] ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Бровін О. В. [вид.], 2017. 443 с.

38. Кульчицький В.С. Тищик Б.Й. Історія держави і права України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2017. 624 с.

39. Плани семінарських занять з історії держави і права України для студентів I курсу денної форми форми навчання першого (бакалаврського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» / уклад.: В. Д. Гончаренко, В. М. Єрмолаєв, В. О. Рум'янцев та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 36 с.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : офіц. вид. / Верховна Рада України. К.: Алерта, 2019. 112 с.

2. Декларація про державний суверенітет України. Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). 1990. № 31. Ст. 429.

3. Акт проголошення незалежності України. Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). 1991. № 38. Ст. 502.

4. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Указ Президента України від 30 вересня 2019 року №722/2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 31.07.2023)

Джерела права

1. Декларація незалежності США (4 липня 1776 р.). URL: <https://lawbook.online/gosudarstva-zarubejnogo-pravo/dokument-deklaratsiyanezaleznostissha-lipnya-63722.html>.

2. Декларація прав людини і громадянина. URL: <http://wikipedia.org/wiki/>.

3. Крестовська Н., Цвіркун О. Історія держави і права зарубіжних країн: хрестоматія-практикум. Х.: Одісей, 2017. 488 с.

4. Трофанчук Г. Історія держави і права зарубіжних країн: правові джерела: навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2018. 352 с.

5. Яремчук В. Історія держави і права зарубіжних країн: універсал. довід. Львів: БОНА, 2015. 400 с.

6. Історія держави і права України [Текст] : хрестоматія-практикум : навч. посіб. для студентів ВНЗ України на пряму підгот. 6.030202 «Міжнародне право» / О. А. Гавриленко, І. А. Логвиненко, Л. В. Новікова ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 346, [1] с.

Інформаційні ресурси

1. Інформаційно-телекомунікаційна система «МІА:Освіта». URL: <https://osvita.dnuvs.ukr.education/md/course/view.php?id=550>
2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Національної поліції України. URL: <https://www.npu.gov.ua/>